מילון בן־זונה

טוב. הנה הגיע הקיץ סוף־סוף. תמיד הוא בא בסוף, בהתפרצות אדירה. עוד מימי המערך זה ככה — אז אל תאשימו אף אחד.

שילשל מיכתב

לא שם זין

קריאת תחת

אפשר להתחיל להזיז הצידה את הדברים הלא נחוצים: ביגדי־חורף, מעילים, שמיכות־פוך, תנורי־חשמל וסיפרי־מופת. נא לשים בנפטלין את הספרות הקלאסית. מי יש לו כוח עכשיו למלחמה ושלום למשל? מי רוצה לקרוא שוב את ימי ציקלג?

ביררתי מה צריך לעשות כדי לעבור את הקיץ בנוחיות יחסית. הנה המירשם:

קמים בבוקר. שותים קפה ועושים מיקלחת.

תרבות זו לא מילה גסה

המרד הגדול פרץ אצלנו בבית לפני שלושה שבועות. הכל התחיל בזה שחברה סיפרה לי איך שהיא משתעממת כל שבת, ואין לה מה לעשות — קוראת קצת עיתונים ומשתעממת, מכינה לבעלה ולה כוס קפה ומשתעממת, הולכים לאכול ארוחת־צהריים במיסעדה טובה? ומש־תעממים.

בשבילי הסיפור הזה כאילו לקוח מספר מדע בדיוני. מה לא הייתי נותנת עבור שבת אחת של שיעמום! זאת אומרת, שבת בלי ללכת לספורטק ולבעוט בכדור כמו מטומטמת (וגם לקבל הערות מהילדים שאני בועטת בדיוק לכיוון הלא נכון). מה לא הייתי נותנת בשביל שבת שלא נוסעים בה לספארי בפעם ה־100, עם כל עם ישראל ועם חלונות סגורים באוטו — וכל זה כדי שהילדים יראו שוב את הגמל היפה וההיפופוטם השמן והאריה המפחיד. שבת בלי ללכת לים, לשבת על החול החם ולהניע את הראש כמו כדור פינג־פונג — ימינה, לראות איפה הגדול, שמאלה, לראות איפה הקטן.

החלטתי לעשות מרד. לצעוק על הילדים, לצעוק על הבעל, להגיד להם כמה החיים שלי קשים, לשבור איזה צלחת, להפיל כיסא. אבל הבעל שלי, שהרגיש שהסערה מתקרבת, אמר לי: „למה שלא תיקחי לך איזה שבת של שיעמום? תתעלמי ממני ומהילדים." חטפתי את ההצעה בשתי הידיים.

כבר ביום השישי הכנתי לי בגדים יפים שאלבש בשבת, והלכתי לישון מוקדם. מההתרג־שות שאני יכולה לקום באיזה שעה שאני רוצה, התעוררתי ב־7. קמתי לאט־לאט, התלבשתי בתנועות איטיות, כמו שרואים בסרטים. חלפתי על פני המיטבח הרעשני באלגנטיות חד־פעמית. לאט הסתרקתי והתרחצתי, לאט שתיתי את הקפה שלי בסלון, כדי לא לשמוע בפעם המי־יודע־כמה את השיר של תהילה שבקע מהמיטבח בשלושה קולות גבריים.

ב־11 התייצבתי בביתה של חברתי — אחת שידועה בתרבותיותה הגדולה — ושאלתי אותה מה עושים עכשיו. יחד הלכנו, שתינו נעולות נעלי־עקב, לעבר התאטרון הקאמרי. למה להקאמרי בשבת, ב־11 בבוקר? שאלתם — בבקשה.

יש בתל־אביב משהו שניקרא שבתרבות. שבת אחד במוסיאון תל־אביב ושבת אחת בהקאמרי. ככה כל הזמן. מי שהמציא את הרעיון הזה, פשוט מגיעות לו שתי נשיקות על שתי הלחיים שלו.

אני מניחה שכל שבת התוכנית משתנה. אבל בשבת הזאת שאני הגעתי, הם בטח שמעו עליי ועשו מאמצים יוצאים מהכלל. לכן גם נהנתי. המראיין הקבוע הוא יצחק ליבני, שאין צורך להרחיב את הדיבור על כישוריו כמראיין. לענייני השכלה כללית ראיין יצחק ליבני את ח"כ מוטה גור. אחר כך באה השחקנית ליאורה ריבלין, סיפרה לקהל איך היה לעבוד על קרובים קרובים, וגם סיפרה כמה היא שונאת לראות טלוויזיה וכמה זה משעמם אותה.

להקת הריקוד שר מרכז המחול של עיריית תל־אביב נתנה הופעה יוצאת מהכלל של שני קיטעי־ריקוד, אחד של הכוריאוגרף אבי לפידות ואחד של הכוריאוגרפית רודה מנס. יצחק קלפטר של וסיפר, שוב שר ושוב סיפר.

שעתיים מאוד־מאוד מהנים, תמורת כרטיס שלא עולה גרוש. תוכנית מעניינת, קהל מאוד תרבותי, שלא מפצח גרעינים, לא זורק בקבוקים ואפילו לא מדבר בקול. סתם יושב ונהנה.

לא רוצה לשמוע יותר שאין לכם מה לעשות בשבת.

חזה עוף

כל זה מבלי להסתכל החוצה ולראות את האוויר עומד על 38 מעלות בצל, ואין צל.

מי שצריך ללכת לעבודה — שילך. אבל כל שעה הוא צריך לעזוב את העבודה שלו, לרדת לרחוב ולקנות ארטיק או משקה קר. בהפסקת־הצהריים צריך לאכול מנה גדולה של סלט ואיזה אייס־קפה ענק, ולקרוא את עיתון־הצהריים. העיתון זה בשביל לראות שהצרות הפרטיות שלכם זה מצחיק לעומת הצרות של העולם.

אחרי העבודה לוקחים טכסי הביתה. זה נכון שטכסי עולה הרבה כסף, אבל תחשבו כמה אתם חוסכים בזה שלא מדליקים תנורי־חימום בקיץ. כשנכנסים הביתה, מסתערים על המיקלחת. אחרי המיקלחת תופסים לימונדה וסיגריה ומתפרשים על כיסא־נוח.

עכשיו בא הקטע הכי־חשוב: לוקחים את הספר הנדש של קובי ניב ודודו גבע בנו של מגוחך – כי זה בדיוק מה שצריך בן־אדם תשוש בשביל לחזור קצת לחיים.

בנו של מגוחך הוא ספר־קיץ מובהק. אני יודעת את זה כי בהרבה ציורים של דודו גבע יש אנשים שלא לובשים בכלל בגדים — ואיזה סיבה יש לזה אם לא שחם להם? מדפרפים וצוחקים, קוראים וצוחקים, מסתכלים וצוחקים. ככה עוברים את חודש יולי בסערה.

כדי שתיראו על מה אני מדברת, הנה כמה דוגמאות מתוך הפרק מילון בן זונה לעברית.

ילדים מוגבלים או טלוויזיה מוגבלת

לאף אמא לא נעים לגלות, פיתאום, שיש לה ילדים מאוד לא אינטליגנטיים. למעשה מטומטמים. ואיך בן־אדם מגלה תגלית איומה כזאת? הרי כל הסכתות והדודים והחברים תמיד אומרים כמה שהילד/ילדה חכמים ומפותחים וכמעט מחוננים, עד שכל אמא מתחילה להאמין בזה.

אבל בשביל להיות הורה אובייקטיבי, כמה שאפשר, ולהמשיך להיות בטוח שהילד/ילדה הם באמת על רמה רצינית, אפשר כמובן לקחת את הצאצא לבחינות אייקיו, או כל בחינה פסיכו־טכנית אחרת, או אפילו לאיזה פסיכולוג טוב, שיחווה את דעתו על הרמה של הילד. אפשר לנסות עוד דברים רבים, אלא שהדרך הפשוטה, הנוחה והזולה ביותר היא פשוט להושיב את הילד/ילדה מול הטלוויזיה (בזמן התוכניות לילדים, כמובן) ולראות מה הוא מבין ועד כמה הוא מתעניין בדברים. זה פחות או יותר מה שרוב ההורים עושים, ולפי זה הם מחליטים איזה ילד יש להם.

גם אני חשבתי ככה. אני גם חשבתי שהשעות שילדים צופים בטלוויזיה זה משהו בין 3 אחרי־הצהריים ועד 6 וחצי או 7. אז בשעות האלה אמרתי להם „ילדים, לכו לראות טלוויזיה יש תוכניות בשבילכם."

מתוך המיטבח הצצתי בכל פעם לראות איך הם מגיבים. חשכו עיניי: ילד אחד (כמעט בן 8) תפש ספר על טרזן וקרא בו בהתלהבות. הילד השני (כמעט בן 5) היפנה את הגב שלו למקלט והתחיל לגרד את הרגליים שלו בהתלהבות.

על המירקע שרה ג'ילדה לריגולטו את אחת האריות הכי־מפורסמות במצר־סופרן נדיר, והילדים שלי קוראים טרזן ומגרדים ברגליים! זהו משבר לא קטן לאם שוחרת־תרבות. חזרתי למיטבח וחשבתי, שאולי אופרה של ורדי זה לא בדיוק לפי טעמם וכדאי לחכות לתוכנית הבאה. בתוכנית הבאה ניגש הילד הגדול, כיבה את הטלוויזיה ואמר שהדיבורים של פרופסור רן מירון עם פרופסור גרשום שולם בענייני עגנון מפריעים לו להתרכז בקריאה. (כבר ציינתי שהשעה היא 4.30 אחרי־הצהריים.)

אבל כל חצי שעה הרי מתחלפות התוכניות ותמיד יש תיקווה. ב־5 יש תוכנית ילדים ידועה בשם ערב חדש, ושם בדרך כלל מראיינים אנשים כמו עזרא גולדברג בעניין עמוס ברנס, או את יורם ארידור בעניין הקטסטרופות. הילדים שלי ירדו לחצר לשחק בכדורגל.

ניחמתי את עצמי, שילדים לא יכולים להתעניין בכל תחום, וחיכיתי בסבלנות לשעת השידורים לילדים של היום למחרת.

בשעה 3 שלחתי אותם שוב לראות טלוויזיה. ב־3.05 שאל אותי הילד הקטן מה זה בדיוק איזוטופים. אמרתי לו שאני לא יודעת בדיוק (אפשר לחשוב שבערך אני יודעת), והוא אמר „חבל שאת לא יודעת, כי עכשיו יש תוכנית בטלוויזיה על זה." בשעה 4 בהו הילדים שלי לעבר המכשיר, כי היתה תוכנית בעברית מדוברת. שם התוכנית הפופולרית באים, והיא משודרת הרבה מאוד פעמים בשבוע, כך שהילדים כבר יודעים אותה בעל־פה וזה משעשע אותם.

בשעה 5 שוב ערב חדש, ואחריה תוכנית־הילדים המפורסמת על אמנות בעידן הטכנולוגי. הילדים ירדו לחצר לשחק כדורגל.

ביום השלישי לצפיה בטלוויזיה, שהיה גם היום שהחלטתי את ההחלטות הכואבות בקשר לרמתם השיכלית של ילדים, היתה תוכנית מעניינת במיוחד. חצי שעה על חשבון ריפרנציאלי ואינטגראלי, חצי שעה על צמיחת המדינות החדשות באפריקה וחצי שעה על פלסטיות של סלעים. הדבר ששבר אותי יותר מכל היה איזה סרט מצוייר וילדותי שלמראהו צעקו הילדים שלי „יופי! סרט מצוייר!" אחר כך הם ירדו לחצר לשחק כדורגל.